

І. ВИВЧЕННЯ МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЙ

Клочко Л.С.

Скіфський жіночий одяг

1. Одяг - важливий елемент костюму, тому має такі ж риси. Тобто, поєднує в собі інформацію про стан матеріальної сфери суспільства та про його духовні цінності. Але одяг відноситься якраз до таких категорій, що формуються за вимогами практичного вжитку, хоча і знакові функції накладають певну "печать".

2. За образотворчими джерелами достовірно відомо про форми плечового та поясного одягу скіф'янок. Силует та особливості довгого розпашного вбрання відбитий на платівках з сценою "адорації": халат з перебільшено довгими рукавами. Візерунки на передплеччі показують місце їх пришивання. Це дає змогу визначити тип крою одягу: він сформований з двох полотнищ, перекинутих через плечі, зшитих на спині та з боків. Частина тканини з плеча спадала на руку до передпліччя. Під прямим кутом у цьому місці пришивали досить широкий рукав. У етнографії цей спосіб крою одержав назву "тунікоподібний". Він з'явився, коли технологія виробництва текстилю дозволяла одержувати тканини шириною до 30-35 см.

3. Халат з такою деталлю як перебільшено довгі рукава є відзнакою високого соціального стану власниці. Але тунікоподібний крій дуже простий і його широко застосовували і для створення одягу практичного, раціонального.

4. Так, знахідки у похованнях жінок - фрагменти текстилю з вовни, коноплі, льону та декоративні елементи - золоті платівки, що утворювали візерунки на місці пришивання рукавів, все це є джерелами для реконструкції форм одягу. За матеріалами, зафіксованими в кургані Товста Могила, вимальовується вбрання подібне

за кроєм до халату. Але є відмінності: реконструкція подає нерозпашне плаття-сорочку з рукавами, що сягали зап'ясть.

5. Розташування золотих оздоб у похованні в к.№5 біля с.Корніївка (Запорізька область) дозволяє відтворити вигляд розпашного вбрання - куртки, стан якої також утворений з двох полотнищ. Ця форма одягу, мабуть, поєднувалась з іншими: платтям, штанами, спідницею.

6. Образотворчі матеріали свідчать про застосування ще одного варіанту тунікоподібного крою для створення нерозпашного плаття-сорочки. На платівках - деталях сережок з к.Велика Знам'янка (Запорізька область) зображення скіф'янки в довгому платті, в основі стану якого одне полотнище, перекинута через плечі та дві боковини. Рукава ніби входять всередину крою: вони пришиті до центральної частини.

7. Цей варіант свідчить про певні технологічні досягнення у виробництві текстилю. Мабуть, з'явилися удосконалення ткацького верстату, які дозволили одержувати тканину 40-50 см. шириною.

8. Золотий декор, зафіксований в похованнях скіф'янок (к.Казення Могила, №4 біля с.Новоселка, к.17 біля с.Золота Балка, тощо), стає основним джерелом для відтворення вбрання-плаття з довгими рукавами, скроєного з одного полотнища та двох боковин.

9. Поясний одяг скіф'янок майже не відомий за пам'ятками образотворчого мистецтва. Єдине зображення - розпашна спідниця, надіта на жінку, образ якої вміщений на навершші з к.Олександропіль. Етнографічні матеріали свідчать, що така форма вбрання досить поширена саме в середовищі кочовиків. Це так звані "бельдемчі" у казахів, туркменів, киргизів.

10. Можна припустити, що у скіф'янок був поширений такий вид поясного одягу як шаровари. На це вказують етнографічні паралелі: потреби кочового способу життя вимагають і певних форм

вбрання.

11. Вивчення залишків текстилю, фіксація прикрас *in situ* дають змогу виявити основні риси плечового і поясного одягу. Подальші дослідження, можливо, дозволять поглибити наші знання про локальні особливості всіх типів, технологію ткацтва, символіку оздоб.